

בית המשפט העליון

בש"פ 2510/20

לפני: כבוד השופט א' שטיין

המבקשת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: פלוני

ידידת בית המשפט: הסניגוריה הציבורית

בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו (השופטת ט' חיימוביץ) מיום 13.4.2020 בעמ"ת 11000-04-20

בשם המבקשת: עו"ד איתמר גלבפיש

בשם המשיב: עו"ד יעקב שקלאר; עו"ד אלכס רוזנוולד

בשם ידידת בית המשפט: עו"ד גליה ניצני; עו"ד נועה זעירא

החלטה

הסוגיה המשפטית

1. תקנה 3 לתקנות בתי המשפט ולשכות ההוצאה לפועל (סדרי דין במצב חירום מיוחד), התשנ"א-1991 (להלן: תקנות טד"ח או התקנות), מפרטת את העניינים שבהם בתי המשפט מצווים לדון חרף קיומו של "מצב חירום מיוחד" אשר נכפה עלינו, בימים אלה, עקב התפשטות נגיף הקורונה. התפשטות זו עוררה "חשש ממשי לפגיעה חמורה בכריאות הציבור", כמשמעו בתקנה 1 לתקנות, ובעטיו ניתנה הודעת שר המשפטים בדבר קיומו של "מצב חירום מיוחד" (זאת, מכוחה של תקנה 2 לתקנות). העניינים שבהם בתי

המשפט מצווים לדון על אף מצב החירום כוללים "מעצר ושחרור בערובה", כאמור בתקנה 3(א)(1) לתקנות.

נוסח זה של התקנה עורר שאלה כדלקמן:

האם הביטוי ענייני "מעצר ושחרור בערובה" מתייחס גם לעררים ולבקשות עיון-חוזר בנוגע לתנאי שחרורם של נאשמים שאינם עצורים בבית המעצר ואף אינם נתונים במעצר בפיקוח אלקטרוני מחוץ לכלא? (להלן: בקשות המשוחררים).

2. מענה חיובי לשאלה זו יעורר שאלה נוספת הנוגעת לאופן הדיון בבקשות המשוחררים – זאת, לאור הוראת שעה בדבר הארכת מעצרו של אדם שלא בנוכחותו, הקבועה כעת בסעיף 16א לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים ו-הוראת שעה, לפי העניין). הוראת שעה זו נקבעה ביחס לעצורים בין כותלי הכלא והיא מאפשרת לבית המשפט לקיים דיון בהארכת מעצר "שלא בנוכחות העצור אלא בהשתתפותו, באמצעות מכשיר טכנולוגי שיקצה שירות בתי הסוהר ושמאפשר העברת קול ותמונה בזמן אמת, ואם אין מכשירים טכנולוגיים זמינים מסוג זה בעת קיום הדיון בעניינו של אותו עצור – באמצעות מכשיר כאמור שמאפשר העברת קול בלבד, והכול באופן שימזער, ככל האפשר, את הפגיעה בעצור בשל כך שהדיון מתקיים שלא בנוכחותו". את הוראת שעה זו יש לקרוא יחד עם האמור בסעיפים 52(ד) ו-53(ד) לחוק המעצרים, כנוסחם כעת, אשר קובעים כי על דיונים בעררים ובבקשות לעיון חוזר אשר הוגשו על ידי "עצור, משוחרר בערובה או תובע" תחולנה "הוראות סעיף 16א, בשינויים המחוייבים" (ההדגשה הוספה – א.ש.).

מכאן עולה השאלה הבאה:

מהם אותם "שינויים מחוייבים" אשר יחולו על דיוני בית המשפט בבקשות המשוחררים?

יצויין, כי מענה לשאלה זו יחול גם על הליכים של ערר ושל עיון חוזר בנוגע לנאשם בלתי-משוחרר אשר נתון במעצר בפיקוח אלקטרוני מחוץ לכלא – זאת, מאחר שסעיף 16א, בדברו על הליך בהשתתפות העצור "באמצעות מכשיר טכנולוגי שיקצה שירות בתי הסוהר" מתייחס בבירור רק לעצורים השוהים בכלא.

3. שאלות אלה מתעוררות נוכח אי-בהירות שאופפת את הביטוי "מעצר ושחרור בערובה". ביטוי זה יכול להתפרש באופן צר כמכוון אל השאלה הדיכוטומית "מעצר או שחרור בערובה?" אשר עולה ביחס לנאשם הניצב בפני בית משפט. לפי פירוש זה, אין דנים בזמן החירום בתנאי שחרורם של נאשמים אשר לא נעצרו ואף לא עומדים להיעצר (זולת אם מנהל בתי המשפט עשה שימוש בסמכותו לפי תקנה 3(ה) לתקנות סד"ח והוסיף עניין זה לרשימת העניינים שבהם יש חובה לדון; או כאשר כך הורה נשיאו של בית משפט השלום או המחוזי בעניינו של בית המשפט שבראשו הוא עומד, כאמור בתקנה 3(ד)). מאידך, אפשר שהביטוי "מעצר ושחרור בערובה" איננו מפנה לדיכוטומיה הצרה של "מעצר או שחרור בערובה?", אלא לדיסציפלינה הרחבה של דיני מעצר ושחרור. לפי פירוש זה, בית המשפט חייב לדון גם בבקשות המשחררים (זולת אם נשיאו קבע, מתוקף סמכותו לפי תקנה 3(ד) לתקנות ומטעמים שיירשמו, כי בקשות כאלה לא תובאנה לדיון).

4. שני הפירושים הללו ניזונים לא רק מלשונה של תקנה 3(א)(1) לתקנות סד"ח, אלא גם מתנאי הארץ ותושביה. הפירוש הצר מקטין את מספר הדיונים בבתי המשפט, ועמו את מספרם של הנוכחים במסדרונותיהם ובאולמותיהם, מקל על שמירת "המרחק החברתי" בין באי בית-המשפט, כנדרש בימי קורונה, וממזער את סיכון ההידבקות בנגיף אצל נאשמים ובעלי תפקידים שהיו נדרשים לעזוב את המרחב הבטוח של רשות היחיד ולהגיע לבית המשפט. כל אלו מחזקים את ההגנה מפני התפשטותו של הנגיף האחראי למצב החירום ולהפעלת התקנות, תוך התחשבות במגבלות כוח-האדם במערכת המשפט, שנובעות אף הן ממצב החירום. מאידך, הפירוש הרחב מחזק את ההגנה על זכויות היסוד של חשודים ונאשמים ששחרורם בערובה גזר עליהם – חרף חזקת החפות – תנאי חיים לא קלים, בלשון המעטה, כדוגמת מעצר בית, הגבלות על חופש התנועה והעיסוק, ופיקוח הדוק וקפדני על אורח החיים.

5. שופטיהם של בתי המשפט המחוזיים נחלקו ביניהם לגבי משמעות הביטוי "מעצר ושחרור בערובה" שבתקנה 3(א)(1) לתקנות סד"ח. למשל, בדונו במ"ת (מחוזי מרכז-לוד) 54099-03-20 מדינת ישראל נ' גוטרוב (5.4.2020) (להלן: עניין גוטרוב), קבע השופט ע' דרויאן-גמליאל כי "בקשה לשינוי תנאי שחרור", להבדיל מ"מעבר בין מצב של מעצר למצב של שחרור (בתנאים) [אינו] מבין המנויים בהודעות השר והמנהל לפי תקנות בתי המשפט ולשכות ההוצאה לפועל (סדרי דין במצב חירום מיוחד), התשנ"א-1991 (מתוקן)". כך סבר גם השופט ט' ג'וסי מבית המשפט המחוזי חיפה בהחלטה מנומקת שנתן בגדריהם של עמ"ת 9870-04-20, ועמ"ת 9723-04-20 מלומד נ' מדינת

ישראל (12.4.2020). מאידך, בהחלטתה במ"ת (מחוזי תל אביב) 11000-04-20 פלוני נ' מדינת ישראל (13.4.2020) (להלן: עניין פלוני), קבעה השופטת ט' חיימוביץ כי הביטוי "מעצר ושחרור בערובה" שבתקנה 3(א)(1) לתקנות סד"ח מתייחס גם לבקשות לעיון חוזר הנוגעות לתנאי שחרור בערובה וכי "אין [בין] קביעה כי מדובר בעצורים בלבד".

ההליך הנוכחי

6. סוגיה משפטית זו והמחלוקת שנתגלעה ביחס אליה בין השופטים המחוזיים עומדות במוקד בקשת רשות ערר שהגישה המדינה על החלטתה הנ"ל של השופטת ט' חיימוביץ בעניין פלוני. בגדרה של אותה החלטה (להלן: החלטה קמא) נתקבל עררו של המשיב על החלטת בית משפט השלום תל אביב-יפו (השופטת ש' בן יצחק) במ"ת 35620-19-12 שלא לדון בבקשה לקיים עיון חוזר בתנאי שחרורו מאחר ש"מדובר במשוחרר ולא נמצא כי קיימת הצדקה לקיים דיון בעניינו בנסיבות החירום השוררות כעת בישראל". יצויין, כי המשיב הינו בן 67 אשר מואשם בעבירות מין בדרגת חומרה לא גבוהה יחסית, ואשר שוחרר בערובה בתנאים מגבילים, הכוללים מעצר-בית מלא, החל מיום 13.12.2019. בבקשתו לעיון חוזר, ביקש המשיב לבטל את הדרישה למעצר בית כתנאי לשחרורו מן המעצר מאחורי סורג ובריח. למצער, ביקש המשיב לקבל חלונות התאוררות שישפרו את איכות חייו בשים לב לגילו ולשאר הנסיבות.

7. בהחלטתי מיום 16.4.2020, נעניתי לבקשת המדינה והוריתי על עיכוב ביצועה של ההחלטה קמא עד למתן החלטה אחרת. כמו כן הצעתי לצדדים מתווה דיוני מסוים שהיה מקובל על המשיב, אך לא על המדינה. ביום 17.4.2020, נעניתי בחיוב לבקשת הסניגוריה הציבורית להצטרף להליך כידידת בית משפט – זאת, בהתחשב בהסכמתם של בעלי הדין ולאור חשיבות הסוגיה המשפטית שבה עסקינן. בפתח הדיון שהתקיים לפניי ביום 21.4.2020, החלטתי, בהסכמת הצדדים, לדון בבקשת רשות הערר כבערר גופו.

8. בהודעת המדינה מיום 16.4.2020, צוין כי המדינה "שקלה ... אף לבקש כי הבקשה תידון בפני מותב תלתא של בית משפט נכבד זה". המדינה החליטה לבסוף שלא להגיש בקשה כאמור, וגם המשיב לא ביקש ממני להרחיב את המותב. מטעם זה, ובשים לב לכך שמדובר בסד זמנים קצר ובהסדר חירום ארעי ששר המשפטים יוכל לתקנו בקלות יחסית, אם ימצא זאת לנכון – סברתי כי לא יהא זה נכון להורות על הרחבת המותב מיוזמתי שלי.

9. בעלי הדין והסניגוריה הציבורית (להלן: הסניגוריה) טענו לפניי, בכתב ובעל פה, בטוב טעם ודעת. המדינה טענה כי הביטוי "מעצר ושחרור בערובה" מתייחס לדיכטומיה של "מעצר או שחרור?" או, כלשונו של השופט ע' דרויאן-גמליאל בעניין גוטרוב, לעניינים של מעבר בין מעצר ושחרור בערובה. מנגד, המשיב והסניגוריה טענו כי הביטוי "מעצר ושחרור בערובה" מתייחס לדיסציפלינה רחבה של דיני מעצר ושחרור ולמכלול ההליכים שעניינם מעצר ושחרור בערובה. לפי הפירוש בו דוגלת המדינה, אין לדון בבקשות המשוחררים בזמן החירום. לפי הפירוש אשר נישא בפי המשיב ובפי הסניגוריה, כתי המשפט חייבים לדון בבקשות המשוחררים חרף מצב החירום.

10. במישור המהותי, שמעבר למילות התקנה, פירטה המדינה את אילוצי המאבק בנגיף הקורונה כשיקול התומך בפרשנותה. לטענת המדינה, בשל אילוצים אלו אין מקום לתת עדיפות לדיונים בבקשות המשוחררים בזמן החירום. מנגד, טענו המשיב והסניגוריה כי ענייני מעצר ושחרור בערובה נוגעים לזכויות היסוד של נאשמים וחשודים, שאותן יש להבטיח ולקיים במהירות הראויה גם בימי קורונה. המשיב והסניגוריה מוסיפים וטוענים, כי משוחרר בערובה אשר נושא בעול הערבות ואשר סובל מהמגבלות השונות שהוטלו על חופש התנועה שלו, בעודו חוסה בצילה של חזקת החפות, זכאי לכך שבית המשפט ידון בעניינו במהירות הראויה גם בזמן החירום.

11. באשר לפורמט של הדיון – המדינה סבורה כי אם תקנה 3(א)(1) לתקנות סד"ח תפורש, בניגוד לדעתה, כמונה גם את בקשות המשוחררים, הרי שאז ראוי יהיה לדון בבקשות כאלה בדרך של הגשת מסמכים וטענות בכתב; ובתי המשפט יחליטו בבקשות על יסוד הכתובים, כל אימת שמצב החירום נמשך, בכפוף לחריגים. מנגד, טוענים המשיב והסניגוריה כי גם בזמן החירום אין לשנות את הפורמט הרגיל של הדיון בבקשות המשוחררים. לטענתם, בבקשות כאמור יש לדון במתכונת הרגילה, דהיינו: בנוכחות התובע, הנאשם וסניגורו; ודיון בכתב אפשר לקיים אך ורק בהסכמת הצדדים, בכפוף לסמכותו של בית המשפט לסלק את הבקשה על הסף אשר שמורה למקרים חריגים בלבד.

12. לאחר ששמעתי את דבריהם של בא-כוח המשיב ושל נציגת הסניגוריה, שאלתי אותם על פשרו של פורמט ההיוועדות החזותית והקולית בזמן אמת, שכאמור נקבע

בסעיף 16א לחוק המעצרים חלף השתתפות העצור בהליך. בעניין זה עולה השאלה הבאה: כלום ייתכן שזכות ההשתתפות בהליך אשר נתונה למשחרר בערובה, הבא לשפר את תנאי שחרורו, תהא רחבה יותר מזו שהוקנתה בימי קורונה לנאשם שנעצר מאחורי סורג ובריה? בא-כוח המשיב ונציגת הסניגוריה ענו לשאלה זו בהצביעם על גודל האסון אשר יקרה אם נגיף הקורונה יתפשט בכתי הכלא בישראל בעקבות ריכוז העצורים והסעותיהם לבתי המשפט השונים, ומשם בחזרה לבתי המעצר. לדבריהם, מניעת אסון בסדר גודל כזה היא בגדר כורח כל-יגונה אשר מצדיק את המעבר הזמני לפורמט של היוועדות חזותית או קולית בזמן אמת חלף השתתפות העצורים בהליך. כורח זה איננו קיים במקרה של המשחררים בערובה, שכן אלו שוהים בבתיים או בבתי קרוביהם במסגרת חלופות מעצר; ולדברי באת-כוח הסניגוריה, ממילא מדובר במספר קטן של נאשמים שבקשותיהם לעיון חוזר לא תצפנה את בתי המשפט.

דיון והכרעה

תקנה 3(א)(1) לתקנות סד"ח:

האם בקשות המשחררים נכללות בין ענייני "מעצר ושחרור בערובה"?

13. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, ולאחר עיון בדברי חקיקה ובפסיקה הנוגעים לענייננו, הגעתי למסקנה כי ענייני "מעצר ושחרור בערובה" – שבהם בתי המשפט חייבים לדון גם בזמן החירום, כאמור בתקנה 3(א)(1) לתקנות סד"ח – כוללים בתוכם, בין היתר, את בקשות המשחררים.

14. למסקנה זו הגעתי, בראש ובראשונה, על בסיס לשון התקנה; ואסביר. ראשית, אילו מחוקק המשנה רצה שדיוני המעצרים יוגבלו, בזמן החירום, למה שהוגדר על ידי השופט ע' דרויאן-גמליאל בעניין גוטרוב כמעבר ממצב של מעצר למצב של שחרור, ולהיפך, מה מנע ממנו לכתוב בתקנה 3(א)(1), בפשטות, כי בתי המשפט יקיימו דיונים בענייני "מעצר" ותו לא? ברי הוא, כי דיון במעצר יכול להסתיים במעצרו של חשוד או של נאשם או בשחרורו בערובה (ואף ללא ערובה) – אותו עניין דיכוטומי, שלטענת המדינה מעוגן בתקנה 3(א)(1). לפיכך, כדי שלענייני "שחרור בערובה" – אשר נכללים בתקנה לצדם של ענייני "מעצר" – תהא משמעות משל עצמם, השונה מענייני מעצר, עליהם לכלול בתוכם את כל ענייני הערובה ואת כל תנאי השחרור המגבילים אשר נלווים לערובה (ראו סעיפים 41 ו-48 לחוק המעצרים).

15. זאת ועוד: סעיפים 52(א) ו-53(א) לחוק המעצרים קובעים, כי עררים ובקשות לעיון חוזר יכול שתוגשנה על ידי "עצור, משוחרר בערובה או תובע". בהתאמה לכך, ברי הוא, כי עניינים של "מעצר ושחרור בערובה", עליהם מדברת תקנה 3(א)(1) לתקנות סד"ח, חייבים לכלול עניינים אשר מובאים לבתי המשפט לא רק על ידי תובעים, מבקשי המעצרים, ועצורים, המבקשים שלא להיעצר, אלא גם על ידי המשוחררים בערובה, שגם בפיהם יש בקשות חשובות הנוגעות לזכויותיהם ולחובותיהם. אשר על כן, עניינה של תקנה 3(א)(1) הוא דיסציפלינה ולא דיכוטומיה: תקנה זו עוסקת במכלול ענייני המעצר ושחרור בערובה, כפי שעולה ממילותיה כפשוטן (בעניין העדיפות שיש לתת למשמעותם הרגילה והטבעית של דברי חקירה, ראו והשוו: ע"פ 6414/18 היועץ משפטי לממשלה נ' עייש (17.11.2019), פסקה 23 לפסק דיני).

16. מסקנה זו מתבקשת גם לאור מהותם של דברים: שחרור הנאשם בערובה המלווה בתנאים מגבילים, כדוגמתם של מעצר בית, עיכוב יציאה מן הארץ והגבלות על חופש העיסוק והתנועה (ראו סעיף 48 לחוק המעצרים), פוגע באופן משמעותי בחיי הנאשם ובתפקודו היומיומי בעודו חוסה בצילה של חזקת החפות (ראו רינת קיטאי-סנג'ור, המעצר: שלילת החירות בטרם הכרעת הדין 224-223 (2011)). פגיעה כאמור מצדיקה את הכללתן של בקשות המשוחררים ברשימת העניינים הדחופים שבהם יש לדון גם בזמן החירום, כאמור בתקנה 3(א) לתקנות סד"ח.

17. קביעותי אלה מייתרות את הדיון בטענות החוקתיות שהועלו על ידי המשיב והסניגוריה אשר טרם לובנו בהלכה פסוקה. כפי שכבר הזדמן לי להעיר, "הנני מוצא טעם רב בהלכה אשר מורה לנו להימנע מלדון בשאלות חוקתיות כאשר בידינו להגיע להכרעה בתיק מבלי להידרש אליהן" (ראו רע"א 10011/17 מי-טל הנדסה ושירותים בע"מ נ' סלמאן (19.8.2019), פסקה 25 לפסק דיני והאסמכתאות הנזכרות שם)).

פורמט הדיון בבקשות המשוחררים בימי קורונה

18. פסק דינו של המשנה לנשיאה א' ריבלין, אשר ניתן בהסכמתם המלאה או העקרונית של שמונה שופטי המותב האחרים בבש"פ 8823/07 פלוני נ' מדינת ישראל (11.2.2010) (להלן: בש"פ 8823/07), קובע כי זכות הנאשם להיות נוכח במשפטו היא חלק מזכותו החוקתית להליך הוגן. זכות הנוכחות של הנאשם מעוגנת גם בדיני הפרוצדורה הפלילית הלא חוקתיים (ראו ע"פ 1318/07 אלטורי נ' מדינת ישראל (31.12.2007) (להלן: עניין אלטורי)) כאשר היא כפופה למספר מועט של חריגים שאינם

נוגעים לעניינינו (ראו פסק דינה של השופטת ע' ארבל בע"פ 9043/12 דהן נ' מדינת ישראל (23.4.2013)).

19. בהתאם לכך, משוחרר בערובה המיוצג על ידי סניגורו אמנם איננו חייב להיות נוכח בדיון שעניינינו עיון חוזר בתנאי שחרורו (כמצויין בסעיף 57(א) לחוק המעצרים), אבל בידו הזכות המלאה להיות נוכח באותו דיון, ולבית משפט אין בכגון דא שום סמכות להגביל את נוכחותו (ראו, למשל, את החלטתה של השופטת ד' ברק-ארז בע"פ 5135/13, 3506/13 יגרמן נ' מדינת ישראל (2.6.2014); וראו גם את דברי השופטת א' חיות (כתוארה אז) בבש"פ 4586/06 חלידו נ' מדינת ישראל (22.8.2006), פסקה 7)). על התכלית והחשיבות של זכות הנוכחות של הנאשם איני רואה צורך להכביר מילים. אומר בקצרה כי נוכחות כאמור הינה הכרחית לקיומו של הליך משפטי הוגן: היא עשויה להועיל – ובהרבה מקרים מועילה – להגנה על זכויותיו של הנאשם, והיא אף מבטיחה את קיומה של מראית פני הצדק (כמוסבר בפסק דינו של המשנה לנשיאה ריבלין בבש"פ 8823/07, פסקאות 15-20 ו-28).

20. יחד עם כן, נאשם שלא חלה עליו חובת נוכחות רשאי לוותר על נוכחותו בהליך, ובחירתו תכובד. במקרים כאלה, לא תהא מניעה לקיים דיון בעניינינו של הנאשם על ידי הגשת מסמכים וטענות בכתב באופן שיאפשר לבית המשפט לתת את החלטתו על בסיס הכתובים (ראו עניין אלטורי בפסקה ז(11)).

21. כיצד, אם כן, נקבע את "השינויים המחויבים" למיצוי זכות הנוכחות של הנאשם לנוכח האמור בסעיף 52(ד) לחוק המעצרים בעניינינו של עיון חוזר בימי קורונה? המשיב והסניגוריה טענו כי גם בעת הזאת אין כל סיבה שלא לקיים את הדיונים בבקשות המשוחררים במתכונת הרגילה של נוכחות הנאשם – זאת, בכפוף לשמירת "המרחק החברתי" ולקיום שאר ההוראות של משרד הבריאות בנוגע להתנהלות ברשות הרבים. טענה זו אינה מקובלת עלי. באמרו את אשר אמר בסעיף 52(ד) לחוק המעצרים, הביע המחוקק את דעתו כי יש לשנות את מתכונת הדיון הרגילה לנוכח התפשטות הנגיף. בסברו כך, הורה המחוקק לבתי המשפט, ב"רחל בתך הקטנה", לסטות ממתכונת הדיון הרגילה ומהדרישה המקובלת לאפשר לנאשם נוכחות פיזית בדיון – זהו דברו ואותו נקיים.

22. סבורני, כי בהחילו את הוראת שעה הקבועה בסעיף 16א לחוק המעצרים על דיוני בתי המשפט בבקשות המשוחררים, "בשינויים המחויבים", ביקש המחוקק להקנות

לשופטי המעצרים שיקול-דעת אשר מאפשר להם לאזן בין זכות הנאשם להשתתף בדיון לבין צרכי השעה – וזאת, מבלי לגרוע מעצם הזכות להשתתפות בהליך המוקנית לנאשמים. מסקנה זו עולה מהאמור בסעיף 52(ד) לחוק המעצרים (ביחס להליכי עיון חוזר) ומהאמור בסעיף 53(ד) לאותו חוק (ביחס לעררים).

23. ממסקנה ברורה זו נגזרים הקווים המנחים בנוגע לסדרי הדיון העכשוויים בבקשות המשוחררים:

א. כברגיל, שופט המעצרים אשר דן בבקשה כאמור יהא רשאי למחקה על הסף ללא דיון אם מצא כי אינה מקיימת את הדרישה המקדמית והבסיסית של "שינוי מהותי בנסיבות" (ראו למשל את החלטת השופט ד' מונץ בבש"פ 8264/18 פלונני נ' מדינת ישראל (27.11.2018)).

ב. הדיון בבקשות המשוחררים לגופן רצוי שיתקיים, ככל שניתן ובהסכמת הצדדים, באמצעות הגשת מסמכים וטענות בכתב. לשם כך, מבקשו של עיון חוזר יהא חייב לציין בבקשתו אם הוא מסכים לקיום הדיון בכתב ללא נוכחות הצדדים. המדינה, אף היא תביע את דעתה בנוגע לאפשרות של דיון בכתב.

ג. היה והמבקש איננו מסכים לקיום הדיון בכתב, יהא עליו לציין בבקשתו אם הוא מסכים לכך שהדיון בעל-פה יתקיים בלעדיו, בנוכחות סניגורו ובנוכחות התובע בלבד – כפי שהוא רשאי לעשות, כאמור בסעיף 57(א) לחוק המעצרים.

ד. מטעמים מובנים, הבהרות אלו תקלנה על בית המשפט בתכנון דיוניו בזמן החירום.

ה. אם המבקש סבור שהשתתפותו בדיון תהא הכרחית, עליו לציין זאת בבקשתו לעיון חוזר. כמו כן יהא עליו להציע בגוף הבקשה את האמצעי להיוועדות חזותית או קולית בזמן הדיון – הן ביחס לעצמו והן ביחס לגורמים אחרים, דוגמת מפקחים או ערבים, אשר אמורים ליטול חלק בדיון. תסקיר מעצר ועדכוניו, ככל שיהיו דרושים לדיון, יוגשו בכתב.

ו. סעיף 16א(א)(3) לחוק המעצרים קובע, חרף הוראת שעה, כי אם "מצא נשיא בית משפט כי על אף מצב החירום המיוחד, קיים צורך חיוני ודחוף לקיים את הדיון

בנוכחותו של העצור, כי קיומו של הדיון [במתכונת של היוועדות חזותית או קולית יגרום] לפגיעה ממשית ובלתי מידתית בעצור וכי על בית המשפט להתרשם מהעצור פנים אל פנים, רשאי הוא, באופן חריג, להורות כי הדיון יתקיים בנוכחותו של העצור, וזאת לאחר שקיבל את עמדת הצדדים ושירות בתי הסוהר". לאור הוראה זו, שכאמור חלה על בקשות המשוחררים בשינויים המחוייבים, ולא כלשונה, שופט המעצרים אשר דן בבקשה לעיון חוזר יוכל לקיים דיון במתכונת הרגילה אם נתבקש לעשות כן בגוף הבקשה ומצא כי הדבר הכרחי מטעמים שיירשמו. לטעמי, אין זה הכרחי כי הדבר יובא להחלטת נשיאו של בית המשפט – זאת, מאחר שהדיון בבקשת המשוחרר בערובה איננו דורש תיאום עם שירות בתי הסוהר ואיננו כרוך באותם קשיים לוגיסטיים שמתעוררים לגבי עצורים.

ז. אלה הם, כמובן, קווים מנחים בלבד: התאמתם למקרים אינדיווידואליים אשר מובאים בפני בתי המשפט מסורה לשיקול דעתם של שופטי המעצרים.

ח. מובן מאליו הוא, כי האמור לעיל אינו בא לגרוע מסמכויות ההחלטה וההכללה שהוענקו לנשיאי בתי המשפט בתקנה 3(ד) לתקנות סד"ח ומסמכויותיו של מנהל בתי המשפט לפי תקנה 3(ה) לתקנות אלו.

סוף דבר

24. ערר המדינה נדחה אפוא, ועיכוב הביצוע עליו הוריתי בהחלטתי מיום 16.4.2020 מבוטל. החלטת השופטת ט' חיימוביץ שניתנה ביום 13.4.2020 בגדרי במ"ת (מחוזי תל אביב) 11000-04-20 תעמוד על כנה. כפי שנקבע באותה החלטה, על בית משפט השלום תל אביב-יפו לקיים דיון דחוף בבקשת המשיב מושא מ"ת 35620-12-19 בהתאם לקווי הדיון המנחים אשר נקבעו בפסקה 23 לעיל, תוך התאמתם לנסיבות המקרה.

ניתנה היום, כ"ט בניסן התש"ף (23.4.2020).

ש ו פ ט